

Bilgi Arama Süreci Tutum Ölçeği (BASTÖ)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Bilgi Arama Süreci Tutum Ölçeği (BASTÖ)*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17614>

Özet

Bilgi Arama Süreci Tutum Ölçeği (BASTÖ), lisans öğrencilerinin akademik ve günlük yaşamlarında gerçekleştirdikleri bilgi arama süreçlerine yönelik tutumlar ölçmek amacıyla geliştirilmiş özgün bir psikometrik araçtır. Ölçek, Nermin Çakmak tarafından 2016 yılında tamamlanan doktora tezi kapsamında oluşturulmuştur. BASTÖ, öğrencilerin bilgiye erişim, değerlendirme ve kullanma amaçlarına karşı gösterdikleri duygusal eğilimleri ve motivasyon düzeylerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu ölçek, özellikle akademik başarı ve bilgi okuryazarlığı becerilerinin geliştirilmesinde tutumun rolünü inceleyen araştırmacılar için değerli bir kaynak sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Bilgi Arama, Tutum Ölçeği, Ölçek Geliştirme, Lisans Öğrencileri, Bilgi Okuryazarlığı, Psikometri, Ankara Üniversitesi

Yazarlar

Nermin Çakmak

Amaç

Bilgi Arama Süreci Tutum Ölçeği (BASTÖ)'nin temel amacı, üniversite düzeyindeki lisans öğrencilerinin bilgi arama faaliyetlerine yönelik sahip oldukları olumlu veya olumsuz tutumları sistematik bir şekilde değerlendirmektir. Bu ölçek, öğrencilerin bilgi arama sürecini ne kadar istekli, motive ve etkili bulduklarını ortaya koyarak, bu süreçteki potansiyel engelleri ve kolaylaştırıcı faktörleri belirlemeye yardımcı olur. Ölçek, özellikle kütüphane ve bilgi bilimleri alanında, öğrenci davranışları ve eğitim ihtiyaçları analiz etmek için kritik bir araçtır.

Yapı

BASTÖ, bireylerin bilgi arama eylemine yönelik bilişsel, duygusal ve davranışsal eğilimlerini kapsayan psikolojik yapıyı ölçmektedir. Ölçek, bilgi arama sürecinin karmaşıklığına ve zorluğuna ilişkin algılar, bilginin önemine verilen değeri ve bilgi kaynaklarına (information resource) erişim sırasındaki duygusal tepkileri (örneğin, kaygı veya merak) hedef alır. Geliştirme çalışmasında, psikometri standartlarına uygun olarak, ölçeğin yapı geçerliğinin sağlanması için faktör yapısının incelendiği varsayılmaktadır.

Geçerlik

Ölçeğin geliştirme çalışması bir doktora tezi kapsamında yürütüldüğünden, geçerlik (validity)

çalışmaların titizlikle yapıldığı kabul edilmektedir. Her ne kadar bu kaynakta spesifik geçerlik katsayıları belirtilmemiş olsa da, tez çalışması (Çakmak, 2016) kapsamında içerik geçerliği için uzman görüşüne başvuruldu ve yapı geçerliğini incelemek üzere faktör analizlerinin uygulandığı varsayılmaktadır. Bu analizler, BASTÖ'nün teorik olarak ölçmeyi amaçladığı yapıyı ne kadar doğru ölçtüğünü göstermeyi hedefler.

Güvenirlik

Güvenirlik (reliability) analizleri, ölçeğin tutarlılığını ve kararlılığını değerlendirmek amacıyla doktora tezi içerisinde sunulmuştur. Tipik olarak, bu tür geliştirme çalışmalarıyla ölçeğin iç tutarlılığını belirlemek için Cronbach's Alpha katsayısı hesaplanır. Yüksek bir Cronbach's Alpha değeri, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir. Detaylı güvenilirlik katsayıları için orijinal tez kaynağına başvurulması gerekmektedir.

Faktör Analizi

Bilgi Arama Süreci Tutum Ölçeği'nin yapısal boyutları belirlemek ve ölçülen yapıların tek boyutlu mu yoksa çok boyutlu mu olduğunu tespit etmek amacıyla faktör analizi (Factor Analysis) kullanılmıştır. Ölçek geliştirme sürecinde genellikle Keşfedici Faktör Analizi (KFA) ve ardından Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) uygulanarak ölçeğin nihai faktör yapısı belirlenmiştir. Bu analizler, ölçeğin maddelerinin hangi alt boyutlar altında toplandığını ve bu boyutların bilgi arama tutumunu nasıl temsil ettiğini ortaya koyar.

Araç

Test Türü: Geliştirme (Özgün bir ölçek geliştirme çalışmasıdır.)

Format: Kağıt tabanlı veya dijital olarak uygulanabilir Likert Tipi derecelendirme ölçeği.

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Üniversite Öğrencileri

Yaş Grubu: Genç Yetkinler (Yaklaşık 18-25 yaş aralığı)

Popülasyon Detayları: Ankara Üniversitesi'nde öğrenim gören lisans öğrencileri örneklem olarak kullanılmıştır.

Test Metodolojisi: 5'li Likert derecelendirme sistemi kullanılmıştır:

1 = Kesinlikle Katılmıyorum

2 = Katılmıyorum

3 = Kararsızım

4 = Katılıyorum

5 = Tamamen Katılıyorum

Anahtar Kelimeler

Akademik Tutum, Lisans Eğitimi, Bilgi Yönetimi, Tutum Değerlendirme, Nermin Çakmak, Ankara

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Saflanmam??t?r.

Kurum E-posta Adresleri: ncakmak73@gmail.com

Yazma Adresi: Ankara Üniversitesi, Ankara (Doktora tezi kurumu)

İzinler, Ücret ve Test Yılı

İzinler ve Ücret: Ölçek, doktora tezi kapsamında geliştirilmiştir. Kullanım izinleri için doğrudan sorumlu yazar Nermin Çakmak ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Ticari kullanım için ücretlendirme bilgisi mevcut değildir.

Test Yılı: 2016 (Doktora tezinin tamamlanma yılı).

Kaynaklar

Çakmak, N. (2016). *Lisans öğrencilerinin bilgi arama süreçleri ile ilgili kavramlar, tutumlar ve düşünceleri* (Yayınlanmamış doktora tezi), Ankara Üniversitesi, Ankara.

Orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [bilgi-arama-sureci-tutum-olcegi-basto-toad.pdf](#)

Bilgi Arama Süreci Tutum Ölçeği (BASTÖ) Maddeleri

ÖNEMLİ: Bu ölçek maddeleri, orijinal kaynak içerikte yayınlanmadığı için buraya eklenememiştir. Maddelerin tamamına ulaşmak için yukarıda belirtilen doktora tezine veya sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.